

Nr 115.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa åtgärder till befrämjande av mejerihanteringen; given Stockholms slott den 28 februari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställer.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld anför:

Med skrivelse den 5 november 1935 har 1933 års mjölk- och mejeritredning överlämnat betänkande med förslag till mejeristadga samt vissa andra åtgärder till mejerihanteringsens befrämjande (stat. off. utr. 1935: 55). Över betänkandet hava yttranden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen, statens pensionsanstalt, allmänna civilförvaltningens lönenämnd, Sveriges allmänna lantbrukssällskap samt styrelserna för svenska smörprovningarna och svenska mejerikonsulentföreningen ävensom svenska mejeriernas riksförening u. p. a. och svenska mejeristföreningen. Lantbruksstyrelsen har vid sitt yttrande fogat utlåtanden från hushållningssällskapens

förvaltningsutskott. Till svenska mejeriernas riksförenings yttrande hava fogats utlåtanden från ett stort antal mejeriförbund.

I betänkandet hava framlagts förslag till dels mejeristadga, dels mejerikonsulentverksamhetens omorganisation, dels mejerihanteringens koncentration, dels ock förändringar i svenska smörprovningarnas organisation. Jag torde nu få redogöra för dessa förslag.

Förslag till mejeristadga.

Gällande lagstiftning har endast i ringa utsträckning upptagit bestämmelser rörande mejerierna, deras inredning och utrustning. De viktigaste föreskrifterna i detta hänseende återfinnas i hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566).

I hälsovårdsstadgans 11 och 46 §§, av vilka den första avser stad och vissa liknande samhällen och den sistnämnda landsbygden, stadgas, att lägenhet, där födoämnen eller dryckesvara till försäljning beredes, så ock lägenhet, där kött, charkuterivaror, färsk fisk, mjölk, mejeriprodukter, bröd eller konditorivaror försäljas eller till försäljning förvaras, ej må läggas på mindre avstånd än sex meter från avträde och urinkur eller från stall, fähus och svinhus eller därtill hörande gödselbehållare. Sådan lägenhet skall vara tillräckligt rymlig och ljus samt försedd med erforderliga anordningar för luftväxling ävensom hava lätt tillgång till vatten. Golv, väggar och tak ävensom bord, hyllor och annan inredning skola vara så beskaffade, att de med lätthet kunna rengöras. Lägenheten må icke stå i förbindelse med bostad och ej heller i övrigt vara så förbunden med annan lokal, att sanitära olägenheter därav kunna uppkomma.

Härutöver gäller för slakteri, charkuteri och mejeri, att golv däri skall vara av sten, betong eller annat lika tjänligt ämne samt försett med avlopp för spillvatten. I städer och liknande samhällen må sådan lägenhet icke tagas i bruk, förrän hälsovårdsnämnden lämnat sitt tillstånd därtill.

Samtliga här omnämnda lägenheter ävensom där använda redskap, förvaringskärl och andra tillbehör skola hållas rena och i gott stånd. Sådan lägenhet får endast användas till det ändamål, för vilket den är avsedd. Ej må där förvaras ämne, som kan meddela varorna främmande lukt eller smak eller på annat sätt göra dem otjänliga till förtäring. Vid förfaring, transport och uppläggning eller annan hantering av vara, som är avsedd att försäljas såsom födoämne, skola sådana försiktighetsmått iakttagas, att varan icke förorenas.

I 12 och 47 §§ hälsovårdsstadgan föreskrives, att var och en, som sysslar med beredning av födoämne eller dryckesvara för försäljning eller hanterar kött, charkuterivaror, färsk fisk, mjölk, mejeriprodukter, bröd eller konditorivaror, som avses till försäljning, skall under arbetet iakttaga noggrann renlighet. Genom sistnämnda lagrum är vidare stadgat, att om beträffande person, som nyss nämnts, skälig anledning förekommer att antaga, att han är behäftad med sjukdom eller smitta, varav menlig inverkan på den av honom bearbetade eller hanterade varans beskaffenhet kan uppstå, han är skyldig att efter anmodan av hälsovårdsnämnden på hälsovårdsrådets bekostnad undergå läkarundersökning. Finnes han vid läkarundersökningen vara behäftad med sjukdom eller smitta, som nu är sagd, må nämnden förbjuda, att han deltagar i eller användes till arbete, varom här är fråga.

Övervakandet av hälsovårdsstadgans efterlevnad tillkommer i första hand hälsovårdsnämnderna.

Vid sidan av hälsovårdsstadgans föreskrifter, vilka avse samtliga mejeriföretag, finnas bestämmelser, som allenast beröra mejerier, vilka erhållit rätt att föra runmärket. Dessa mejerier stå under kontroll av svenska smörprovningarna. Lantbruksstyrelsen har i kungörelse den 11 maj 1935 (nr 3) lämnat särskilda föreskrifter för begagnande av runmärket. Av dessa föreskrifter må här omnämnas, att mejeriet skall äga för framställning av smör fullgoda lokaler och ändamålsenlig utrustning, omfattande bland annat anordningar för pastörisering och avkylning, samt tillgång till fullgott vatten.

Smörprovningarna utföra genom sina tjänstemän och mejerikonsulenterna bland annat inspektioner av de runmärkesberättigade mejerierna. Under dessa inspektioner efterses, att lokalerna och deras inredning befinna sig i ett ändamålsenligt skick. Mejerier, som icke ställa sig smörprovningarnas anvisningar till efter rättelse, kunna fräntagas rätten till runmärke. Smörprovningarna hava sålunda befogenhet att tillse, att i smörprovningarna deltagande mejerier drivas utan svarare anmärkningar.

Slutligen kan nämnas, att i instruktionerna för hälsovårdsmyndigheter givits vissa bemyndiganden, vilka jämväl hava intresse för mejerierna. Sålunda åligger det medicinalstyrelsen att vid erhållen kännedom om uraktlåtenhet av hälsovårdsnämnd att ställa sig till efter rättelse vad enligt gällande författningar i avseende å hälso- och sjukvård är för hälsovårdsnämnd föreskrivet anmäla detta hos vederbörande länsstyrelse. Enligt allmänna läkarinstruktionen den 19 december 1930 (nr 442) åligger det förste provinssiäläkare att till medicinalstyrelsen anmäla underlåtenhet av hälsovårdsnämnd, som nu berörts, samt att med oavslätlig uppmärksamhet vaka över iakttagandet av de för allmänna hälso- och sjukvården meddelade föreskrifterna och jämväl i övrigt ägna tillsyn åt hälsovårdsförhållandena i allmänhet, särskilt å platser med större sammanträngd befolkning. I sistnämnda instruktion föreskrives jämväl, att provinssiäläkare har att ägna tillsyn åt efterlevnaden av de för allmänna hälso- och sjukvården meddelade föreskrifterna. Jämlikt allmän veterinärinstruktion den 17 november 1933 (nr 616) har vidare länsveterinär att på anmodan av hälsovårdsnämnd eller polismyndighet ej mindre verkställa undersökning av levande eller döda djur, kött och därav beredda födoämnen ävensom mjölk samt häröver avgiva intyg än ock öva tillsyn däröver, att farkoster, vagnar och andra fordon, som begagnats till transport av husdjur, kött m. m., bliva på ändamålsenligt sätt rengjorda och vid behov smittrenade.

Till belysande av behovet av en mejeristadga, innehållande föreskrifter rörande de sanitära förhållandena och driften vid mejerierna, har *1933 års mjölk- och mejerirutredning* anfört bland annat följande.

Genom studier av rapporter till svenska smörprovningarna från dess inspektör och vissa mejerikonsulenter samt genom studieresor i landet, varvid besökts mejerier av olika slag, hade utredningen kommit till den uppfattningen, att allvarliga brister förelåge beträffande olika förhållanden vid ett stort antal mejerier. Sålunda vore mejerierna ej sällan belägna på olämpliga platser, såsom i närheten av starkt trafikerade vägar och järnvägar eller i närheten av industrianläggningar, från vilka besvärande lukt eller rök spredes. Även med avseende å beskaffenheten av mejeriernas tillfarts- och utfartsvägar samt områdena intill mejerierna ävensom mejeriernas lastbryggor bruste det mångenstädes betänkligt.

De mest framträdande olägenheterna bestode emellertid i att ett flertal me-

jerier inretts och utrustats på ett ur driftssynpunkt mindre ändamålsenligt sätt. Utrymmena i mejerierna vore sålunda ofta alltför sparsamt tilltagna. Till följd därav hade maskiner och apparater uppställts på olämpligt sätt och andra olägenheter uppstått. Ventilationen vore även ofta bristfällig, varför fuktighet kondenserades å väggar och tak. Härigenom gynnades utvecklingen av mikroorganismer, genom vilka uppstode risk för infektion av mejeriprodukterna. Golv, tak och väggar i mejerilokalerna vore ofta av olämpligt material och av sådan beskaffenhet, att rengöringen av desamma vore förenad med svårigheter. Kylningsanordningarna vore understundom bristfälliga, särskilt gällde detta mejerier som vore utrustade för kylning med is. Mycket ofta hade inträffat, att maskiner och apparater i de delar, som komme i beröring med mjölk och grädde, vore bristfälligt förtenta, varigenom mejeriprodukterna kunde allvarligt skadas.

Vid åtskilliga mejerier ägnades vattnets beskaffenhet icke nödig uppmärksamhet. Härigenom kunde infektionssjukdomar spridas. Utan att vara smittfarligt kunde vattnet emellertid innehålla mikroorganismer, vilka synnerligen menligt inverkade på produkternas kvalité och hållbarhet. Ett ej sällan förekommande förfaringssätt vore att för kylning begagna is, hämtad från sjöar, dammar och åar. Därest sådan is lades direkt i mjölken eller sköjvattnet, kunde mejeriprodukterna ofta infekteras eller eljest skadas. Stundom inträffade, att mejeri användes för främmande ändamål såsom slakt, kokning av kreatursfoder eller tvättning av kläder.

En lika viktig förutsättning för framställning av goda mejeriprodukter som ändamålsenligt byggda och utrustade lokaler vore, att mejerierna drevs av kunnig personal. I detta hänseende kunde mångenstädes anmärkningar göras. Kontrollen över mejeripersonalens hälsotillstånd vore även på många håll bristfällig. Jämväl i fråga om den personliga hygienien förefunnes i många mejerier brister. Under arbetet användes sålunda ofta smutsiga eller olämpliga kläder.

Mjolk- och mejeritredningen har på grund av sålunda anmärkta brister i förhållandena vid mejerierna och med hänsyn till den knapphändiga lagstiftning, som för närvarande finnes, ansett erforderligt, att en mejeristadga, innefattande närmare bestämmelser rörande mejeriernas inredning, läge och drift samt hygieniska förhållanden i övrigt, utfärdades. I det *av utredningen utarbetade förslaget till mejeristadga* har till en början för att avgränsa stadgans tillämplighetsområde upptagits en definition å begreppet mejeri. Såsom mejeri i stadgans mening har föreslagits skola anses varje lägenhet jämte därtill hörande lokaler, där mjölk eller grädde från två eller flera producenter eller ock till en myckenhet, som i medeltal för 3 månader uppgår till minst 3,000 kilogram mjölk eller motsvarande mängd grädde för månad, beredes till produkter avsedda för försäljning eller undergår annan yrkesmässig maskinell behandling. I förslaget lämnas därefter *detaljföreskrifter* rörande mejeris läge och inredning, beskaffenheten av vatten och is vid mejeri samt ordningen vid sådant ävensom med avseende å personalens utbildning och hygien. Beträffande det närmare innehållet i dessa bestämmelser tillåter jag mig hänvisa till betänkandet (sid. 21—24).

Till synen över stadgan har tillagts lantbruksstyrelsen. Den omedelbara kontrollen över stadgans efterlevande skall emellertid, enligt vad ut-

redningen vidare föreslagit, utövas av särskilda för detta ändamål hos lantbruksstyrelsen anställda tjänstemän, mejeriinspektörer. Dessa ävensom annan styrelsens tjänsteman skola när som helst äga tillträde till mejeri för kontrollens fullgörande samt tillika äga rätt att taga erforderliga prov för undersökning. Kostnaderna för provtagning och undersökning skola gäldas av mejeriet. Därest det befinnes, att verksamheten vid mejeri icke behörigen drives samt rättelse icke sker oaktat anmaning, skall lantbruksstyrelsen kunna förordna, att verksamheten vid mejeriet skall upphöra för viss tid eller tills vidare.

Eftersättande av stadgans föreskrifter skall i regel straffas med dagsböter.

Beträffande stadgans i kraftträdande har tiden härför föreslagits till den 1 januari 1937. Emellertid har vidare förordnats, att det stora flertalet bestämmelser rörande mejeris läge och inredning icke skola äga tillämpning, såvitt angår den 1 januari 1937 befintliga mejerier, förrän två år förflutit från det stadgan trätt i kraft. Vid mejeri den 1 januari 1937 tjänstgörande personal skall före den 1 juli samma år hava undergått i stadgan föreskriven läkarundersökning.

Utredningen har i sammanhang med förslaget till mejeristadga även framlagt *förslag till förordning om ändring i 11 § 1 mom. och 46 § 1 mom. hälsovårdsstadgan*. Detta förslag innebär, att bestämmelserna i tredje styckena av nämnda författningsrum icke vidare skola hava avseende å mejeri, samt att i stället skall införas en erinran därom, att beträffande mejeri är särskilt stadgat.

I *motiveringen* till sitt förslag till mejeristadga har utredningen angående den föreslagna definitionen å begreppet mejeri bland annat anfört:

Med mejeri borde ej förstås lägenhet, där mjölk och grädde allenast försålles. Dessa lägenheter fölle sålunda utanför stadgans bestämmelser. Så snart mjölk eller grädde förädlades, t. ex. förarbetades till smör eller ost, borde däremot lokalen, där detta ägde rum, anses såsom mejeri. Enligt utredningens uppfattning borde under begreppet mejeri falla jämväl sådana lägenheter, där mjölk eller grädde underginge behandling, vilken visserligen icke kunde betecknas såsom förädling men likväl krävde viss apparatutrustning, såsom för pastörisering, separering, rening och dylikt. Skumningsstationer liksom även rena distributionsmejerier skulle sålunda enligt stadgan vara att anse såsom mejerier.

Beträffande tillsynen över mejeristadgans efterlevnad har utredningen anfört bland annat följande.

Enligt utredningens mening borde den omedelbara kontrollen utövas av personer, som ägde såväl ingående kännedom om mejerihanteringen inom landets olika delar som nödiga förutsättningar att bedöma, vilka fordringar beträffande mejerierna och den anställda personalen som kunde anses skäligen. Sistnämnda förutsättning vore nödvändig, enär stadgans bestämmelser i flera fall endast kunnat givas en mera allmän formulering. För kontrollen syntes en fortlöpande inspektion av mejerierna vara erforderlig. Det låge i sakens natur, att mejeriinspektionen vore en uppgift av grannlaga natur, enär

denna ofta ledde till ålägganden för mejerierna, vilka dessa måhända i vissa fall mindre gärna ville åtaga sig. Med hänsyn härtill vore det ej möjligt att uppdraga den kontrollerande verksamheten åt mejerikonsulenterna. Sammanförandet av kontrollen och den rådgivande verksamheten hos mejerikonsulenterna skulle nämligen kunna medföra obenägenhet hos mejerierna att anlita dessa och detta bleve kanske särskilt fallet vid mejerier, som vore i stort behov av rådgivning. Anförda skäl talade för, att kontrollen anförtroddes åt ett särskilt organ och att mejerikonsulenternas uppgift allt fortfarande begränsades till den rådgivande verksamheten. Denna uppdelning av verksamheten på två slag av befattningshavare torde dock ej utesluta samarbete mellan dessa. När direktiv lämnades av kontrollen beträffande erforderliga förändringar vid ett mejeri, borde konsulenten kunna tillkallas för rådgivning. Dessutom borde givetvis konsulenten på frivillighetens väg kunna få förbättringar till stånd vid många mejerier.

Beträffande kontrollens organisation har utredningen ansett, att två befattningar såsom mejeriinspektörer borde inrättas vid lantbruksstyrelsen. Utredningen har till närmare motivering för sitt förslag i denna del i huvudsak anført följande.

Tillsynen över mejeristadgans efterlevnad borde enligt utredningens mening handhas av ett statligt organ. Utredningen hade härvid övervägt inrättandet av ett fristående organ för hithörande uppgifter. Enär lantbruksstyrelsen redan handlade mejeriärenden av olika slag, hade det dock synt utredningen ligga närmast till hands, att uppdraget anförtroddes åt detta ämbetsverk.

En direkt anknytning av kontrollen, som skulle omfatta landets alla mejerier, till svenska smörprovningarna hade också övervägts men befunnits mindre lämplig med hänsyn till smörprovningarnas karaktär av speciellt kontrollorgan för runmärkesberättigade mejerier, runmärkt smör samt smör- och äggexporten. Ärenden berörande mejeristadgan syntes i stället böra handläggas direkt av lantbruksbyrån inom lantbruksstyrelsen, dit även de personer, som skulle utöva den omedelbara kontrollen över mejeristadgans efterlevnad, borde vara anknutna.

Då det gällde att avgöra, vilka arbetskrafter, som vore erforderliga för kontrolluppgifternas fullgörande, borde beaktas, att kontrollen skulle begränsas till efterlevnaden av mejeristadgans bestämmelser och ej omfatta en fullständig kontroll över mejeridriften i dess helhet. Man syntes lämpligen kunna utgå från, att varje mejeri skulle besökas tillsvidare i medeltal en gång vart annat år. Utredningen räknade därvid med att för vissa mejerier, om vilka det på förhand vore känt, att de vore i fullgott skick, tiden mellan två på varandra följande inspektioner kunde vara längre än två år. För andra mejerier torde däremot inspektion böra ifrågakomma oftare än vart annat år.

För att mejeriinspektörernas arbetskraft skulle kunna utnyttjas på ett tillfredsställande sätt, syntes det vara nödvändigt, att de sattes i tillfälle att i stor omfattning begagna automobil under resorna. Det lämpligaste syntes därför vara, att inspektörerna kunde resa direkt från ett mejeri till ett annat, utan att järnväg behövde anlitas, enär därigenom ofta en betydande tidsvinst kunde göras. Om automobil användes, torde man kunna räkna med att i medeltal omkring tre mejerier kunde medhinnas om dagen, när det gällde södra och mellersta Sverige, medan däremot för nordliga Sverige i medeltal endast omkring två mejerier torde kunna besökas.

I fråga om antalet behöfliga mejeriinspektörer borde beaktas, att dessa skulle hava tid övrig för expeditjonsarbete. Man syntes därför ej kunna räkna

med mera än omkring 175—200 inspektionsdagar om året. Enligt den officiella statistiken uppginge hela antalet mejerier inom landet under år 1933 till 1,492. Med utgångspunkt från angivna förutsättningar torde man kunna räkna med att arbetet kunde medhinnas av två mejeriinspektörer.

Utredningen har i anslutning till sitt förslag om inrättande av två mejeriinspektörsbefattningar uppgjort följande förslag till distriktsindelning för dessa:

Distrikt I		Distrikt II	
Län	Antal mejerier	Län	Antal mejerier
Malmöhus	95	Stockholms	21
Kristianstads	87	Uppsala	21
Blekinge	20	Västmanlands	45
Kalmar	106	Örebro	42
Kronobergs	61	Skaraborgs	341
Jönköpings	97	Värmlands	23
Hallands	71	Kopparbergs	37
Göteborgs och Bohus	18	Gävleborgs	30
Älvsborgs	118	Västernorrlands	15
Östergötlands	85	Jämtlands	39
Södermanlands	39	Västerbottens	31
Gotlands	24	Norrbottens	26
	Summa 821		Summa 671.

Utredningen har i anslutning härtill uttalat, att förslaget endast vore preliminärt och att det borde ligga i lantbruksstyrelsens hand att vid behov företaga förskjutningar av gränserna för distrikten.

Kostnaderna för tillsynen över mejeristadgans efterlevnad har utredningen beräknat till omkring 30,000 kronor om året. Utredningen har till närmare belysning härav anfört:

Tills vidare borde mejeriinspektörerna uppföras å extra stat, varvid lönen borde utgå enligt lönegrad B 21. Därjämte borde dyrtidstillägg utgå enligt för nyreglerade verk gällande grunder. Till täckandet av mejeriinspektörernas resekostnader borde beräknas ersättning enligt rese- och traktamentsklass II D, varjämte ersättning för automobilkostnaderna borde utgå. I likhet med vad fallet i allmänhet vore för de nuvarande mejerikonsulenterna syntes denna böra utgå med ett belopp av 1,500 kronor för år som fast bidrag jämte 10 öre för kilometer körd vägsträcka.

Om lönerna sattes som för dyrortsgrupp G och om för varje mejeriinspektör beräknades 200 resdagar med en tillryggalagd vägsträcka med automobil av 2,500 mil årligen, skulle staten för de två mejeriinspektörerna få följande utseende.

Avlöning:			
lön	kronor	13,500
dyrtidstillägg, 9 procent å lönen	»	1,215
			14,715
Traktaments- och resekostnad:			
traktamenten, 400 dygn å kronor 16	kronor	6,400
resekostnader: fast anslag för automobil	»	3,000
för körd vägsträcka	»	5,000
för järnvägsresor	»	1,000
			15,400
		Tillsammans kronor	30,115.

Dessutom torde en viss ökning av lantbruksstyrelsens expenser vara behöflig.

I de avgivna *yttrandena* har behovet av mejeristadga allmänt vitsordats. Det av utredningen framlagda förslaget har ock i stort sett vunnit anslutning. Endast förvaltningsutskottet hos Västerbottens läns hushållningssällskap har funnit förslagets bestämmelser alltför betungande med hänsyn till norrländska förhållanden och på grund härav hemställt om en överarbetning av detsamma. Såsom en erinran av mera allmän natur har från en del håll anmärkts, att de i förslaget upptagna föreskrifterna vore alltför vagt avfattade. I övrigt hava huvudsakligen endast framställts detaljanmärkningar. Av dessa må här återgivas följande.

Beträffande den föreslagna definitionen å begreppet mejeri har hushållningssällskapets i Skaraborgs län förvaltningsutskott uttalat, att densamma icke borde omfatta gårdsmejeri, som mottoge mjölk från arrendatorer och torpare på gården. Svenska mejeriernas riksförening har å andra sidan yrkat på en utvidgning av begreppet. Föreningen har sålunda föreslagit, att, utöver vad i förslaget förordats, såsom mejeri skulle anses dels sådana lägenheter, där mjölk mottoges för att efter omhållning transporteras till annan lägenhet för att där beredas till produkter avsedda till försäljning, eller ock undergå annan yrkesmässig behandling, dels ock lägenhet, där av mjölk eller grädde framställda produkter mottoges för att omarbetas eller undergå annan yrkesmässig behandling. Liknande förslag har jämväl framställts av mjölkcentralen, lantmännens mjölkförsäljningsförening u. p. a. Kopparbergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att såsom mejeri i stadgans mening borde även betraktas sådana mindre lägenheter, där mjölk mottoges för försäljning utan att först pastöriseras och där konsumtionsgrädde erhöles genom handskumning.

Med avseende å bestämmelserna rörande tillsynen över mejeristadgans efterlevnad har lantbruksstyrelsen ifrågasatt lämpligheten av att tillsynen ålades lantbruksstyrelsen med hänsyn till att styrelsens uppgift eljest icke vore av någon fiskalisk natur. Styrelsen har emellertid å andra sidan icke kunnat anvisa någon annat verk, som lämpligen kunde anförtros sagda tillsyn. Liknande synpunkter hava framförts i andra yttranden. Medicinalstyrelsen har för sin del understrukt viken av att inskränkning ej skedde i de sanitära myndigheternas rättigheter och skyldigheter att enligt hälsovårdsstadgans och mejeristadgans bestämmelser om sanitära förhållanden utöva den fortlöpande tillsynen över dessa. I några yttranden har förordats, att tillsynen över stadgans efterlevnad lades i medicinalstyrelsens hand. Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ifrågasatt, om icke tillsynen över stadgan kunde anknytas till svenska smörprovningarna.

Rörande det i samband med kontrollbestämmelserna föreslagna stadgandet om rätt för lantbruksstyrelsen att besluta om stängning för visst fall av mejeri har lantbruksstyrelsen framhållit, att det icke vore lämpligt, att dylikt beslut meddelades av styrelsen. Enligt styrelsens mening borde i stället stadgas, att styrelsen skulle anmäla mejeriet för vederbörande länsstyrelse, som — sedan mejeriet förelagts att vidtaga rättelse och underlåtit detta — förordnade om mejeriets stängning. Styrelsen för svenska smörprovningarna har gjort ett liknande uttalande. Från flera håll har förordats, att innan beslut om stängning meddelades svenska mejeriernas riksförening skulle höras.

Rörande straffbestämmelserna har lantbruksstyrelsen uttalat, att dagsböter vore ett alltför strängt straff för ifrågavarande förseelser. Samma mening har uttalats av Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvalt-

ningsutskott. Mjölcentralen har föreslagit, att stadgans bestämmelser borde uppdelas dels i sådana, som avsåge den tekniska utrustningen och skötseln, och dels i sådana, som gällde hälsovården. Endast överträdelse av de senare borde föranleda ansvar. Efterlevnaden av de tekniska föreskrifterna borde övervakas av lantbruksstyrelsen; överträdelse eller tredska borde i dessa fall föranleda stängning av mejeriet.

Den i övergångsbestämmelserna föreslagna övergångstiden av två år beträffande vissa stadganden har i ett flertal yttranden ansetts för kort. Yrkanden hava framställts på en övergångstid av tre eller fem år.

Beträffande organisationen av kontrollen hava delade meningar förekommit i yttrandena. I flertalet yttranden har emellertid icke någon erinran framställts mot utredningens förslag om inrättande av två mejeriinspektörsbefattningar anknutna till lantbruksstyrelsen. Två hushållningssällskaps förvaltningsutskott hava dock ifrågasatt, om icke kontrollen av stadgans efterlevnad lämpligen kunde anförtros åt mejerikonsulenterna. Kopparbergs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ansett, att inrättande av inspektörsbefattningarna kunde anstå, intill dess erfarenheten visat, att mejerierna underlåte att efterkomma föreskrifterna i stadgan. I flera yttranden har ifrågasatts, huruvida två inspektörsbefattningar kunde anses tillräckliga för kontrollens uppehållande. Svenska mejeriernas riksförening förordar inrättandet av tre befattningar och nordvästra Skånes mejeriförbund anser minst fyra inspektörer erforderliga. I några yttranden har understrukits vikten av att ett effektivt samarbete anordnades mellan mejeriinspektörerna och hälsovårdsmyndigheterna.

Utredningens förslag om de nya befattningarnas placering i lönegraden B 21 har icke föranlett någon erinran. Vad angår utredningens kostnader beräkningar har från statskontorets sida beträffande beräkningen av inspektörernas löner anförts följande.

Enligt det beräkningssätt, som för närvarande tillämpades beträffande löneutgifter för befattningshavare å extra stat, skulle lönekostnaderna beräknas efter den högsta löneklass, enligt vilken lön borde utgå till vederbörande befattningshavare, d. v. s. i förevarande fall 23:e löneklassen, i vilken lönen å G-ort belöpte sig till 7,212 kronor för år. Emellertid borde till detta lönebelopp läggas provisoriskt dyrortstillägg, som för en sådan befattningshavare som den, om vilken här vore fråga, i högsta förekommande löneklassen uppginge till 342 kronor om året, samt därifrån dragas det för omhandlade befattning fastställda pensionsavdraget 192 kronor för år. Den årliga lönekostnaden för ifrågavarande båda inspektörer borde alltså rätteligen beräknas till 14,724 kronor i stället för av utredningen upptagna 13,500 kronor.

Av den förebragta utredningen synes framgå, att missförhållanden i olika avseenden föreligga beträffande driften och de sanitära förhållandena vid en del mejerier i landet. En av de väsentligaste orsakerna härtill torde vara att söka i bristen på reglerande och vägledande bestämmelser på detta område. De i hälsovårdsstadgan intagna föreskrifter, som äga tillämpning å mejerierna, äro alltför ofullständiga och avfattade i alltför allmänna ordalag. En annan bidragande orsak till berörda olägenheter synes vara att söka i brist-

*Departements-
chefen.*

fällig övervakning av mejerierna. De myndigheter, som för närvarande handhava tillsynen över dessa, torde nämligen i stor utsträckning sakna sakkunskap å mejeriteknikens och mejerihanteringens område, varför de icke äga nödig auktoritet gentemot mejerierna. Ett behov synes således förefinnas av en författning, som lämnar föreskrifter angående mejeriernas drift, inredning och sanitära förhållanden och vars efterlevnad på effektivt sätt övervakas. I de avgivna yttrandena över mjölk- och mejerikutredningens förslag i detta hänseende har ock allmänt tillstyrkts, att en sådan författning kommer till stånd och att tjänstemän tillsättas för handhavande av den erforderliga kontrollen. Även jag förordar nu detta.

Vid utformningen av författningen torde det av utredningen framlagda förslaget till mejeristadga i det väsentligaste kunna följas. Det av utredningens föreslagna tillämplighetsområdet för stadgan torde kunna godtagas. Att utvidga detta, såsom i något yttrande ifrågasatts, torde i varje fall icke för närvarande vara lämpligt. I anledning av vissa av de erinringar, som i yttrandena framförts mot förslagets bestämmelser rörande mejeris läge, inredning och ordningen i detsamma samt personalens utbildning och hygien torde en del mindre ändringar i dessa bestämmelser böra vidtagas.

Den högsta tillsynen över författningens efterlevnad finner jag i likhet med utredningen böra lämnas åt lantbruksstyrelsen. På sätt utredningen jämväl föreslagit torde för den omedelbara kontrollen böra anställas särskilda tjänstemän, mejeriinspektörer, med sakkunskap på mejerihanteringens område. Att, på sätt från några håll föreslagits, pålägga mejerikonsulenterna att utöva sagda kontroll lär icke vara förenligt med dessas verksamhet i övrigt. Jämväl med hänsyn till vad jag i det följande ämnar förorda rörande mejerikonsulenternas anställande hos svenska mejeriernas riksförening, synes en dylik lösning mindre lämplig. Jag biträder medicinalstyrelsens uppfattning, att de sanitära myndigheternas rättigheter och skyldigheter med avseende å tillsynen över mejeri icke böra genom mejeristadgans kontrollbestämmelser anses upphävd. Erinran härom torde höra intagas i stadgan. — Till upprätthållande av författningens föreskrifter torde böra stadgas, att eftersättande av desamma och underlåtenhet att efter anmaning vidtaga rättelse skall hava till påföljd att mejeriet stänges. Straffpåföljd torde endast böra ifrågakomma vid överträdelse av klara ordningsföreskrifter. Denna anordning torde vara mest ändamålsenlig med hänsyn till svårigheten att i författningen i detalj fastslå samtliga krav rörande mejeris läge, inredning och hygieniska förhållanden i övrigt. Med nödvändighet måste därför författningsbestämmelserna härutinnan givas en i viss mån allmän avfattning. Förordnande om mejeris stängning torde böra meddelas av vederbörande länsstyrelse och icke, såsom i förslaget ifrågasatts, av lantbruksstyrelsen. — Den nya författningen torde böra träda i kraft den 1 juli 1937. I enlighet med vad utredningen förordat böra emellertid vissa föreskrifter avseende mejeris läge och inredning vinna tillämpning först två år efter ikraftträdandet. Därjämte torde lantbruksstyrelsen böra tillerkännas befogenhet att i särskilt fall efter sistnämnda tidpunkt dispensera från författningens föreskrifter. Här-

igenom beredes bland annat möjlighet att i landsändar, där med hänsyn till lokala förhållanden ett noggrant iakttagande av bestämmelserna i författningen skulle medföra svårigheter av mera avsevärd omfattning, medgiva av omständigheterna påkallade undantag från densamma.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad sålunda anförts har en omarbetning av utredningens förslag till mejeristadga verkställt inom jordbruksdepartementet. Departementsförslaget torde få såsom *bilaga* fogas till statsrådsprotokollet. Någon ändring i hälsovårdsstadgan, på sätt utredningen ifrågasatt med anledning av den nya författningen, lär icke vara erforderlig.

För upprätthållande av kontrollen över författningens efterlevnad torde, såsom utredningen föreslagit, vid lantbruksstyrelsen bära inrättas två mejeriinspektörsbefattningar å extra stat i lönegraden B 21. De kostnader, som av sagda kontroll torde föranledas för statsverket, skulle enligt utredningens beräkningar och med hänsyn tagen till statskontorets anmärkningar uppgå till något över 31,000 kronor om året. Då mejeristadgan föreslagits icke skola träda i kraft förrän med ingången av budgetåret 1937/1938 torde ej för närvarande vara erforderligt, att medel anvisas för ändamålet, utan kan därmed anstå till nästa års riksdag. Med hänsyn till den i mejeristadgan förutsatta kontrollanordningen torde emellertid riksdagen bära beredas tillfälle att redan nu i princip taga ståndpunkt till frågan. Sedan stadgeförslaget därefter inom jordbruksdepartementet blivit föremål för ytterligare övervägande och granskning, torde dess utfärdande få ankomma på Kungl. Maj:t i administrativ väg.

Mejerkonsulentverksamhetens organisation.

För att främja mejerihanteringens utveckling tillsattes hos hushållnings-sällskapen under slutet av 1800-talet fackutbildade rådgivare till tjänst för näringens utövare. På grund av en ur näringens synpunkt mindre lämplig utveckling av konsulentverksamheten framlade lantbruksstyrelsen år 1926 ett förslag till omorganisation av verksamheten. Av statsfinansiella skäl förelades förslaget emellertid icke riksdagen. Sedermera hemställde 1928 års riksdag i anledning av väckta motioner om ny utredning av konsulentfrågan. Detta uppdrag lämnades åt *jordbruksutredningen*, som i betänkande den 6 februari 1930 (stat. off. utr. 1930:4) framlade förslag i ämnet.

Jordbruksutredningen framhöll i betänkandet, att en utökning av konsulentverksamheten å mejeriområdet vore av behovet påkallad. En grundföretsättning för en dylik utökning vore dock, att konsulenterna vore särskilt utbildade fackmän, vilka hade till uteslutande uppgift att ägna sig åt mejerihanteringen. Varje konsulent borde enligt jordbruksutredningens mening ha sin verksamhet förlagd till ett visst begränsat distrikt. Med avseende å konsulenternas anställningsförhållanden upptog jordbruksutredningen följande fyra alternativ till prövning:

1. konsulenterna helt avlönade med statsbidrag och ställda under svenska smörprovningarnas ledning och kontroll,

2. statsanställda konsulenter, direkt ställda under lantbruksstyrelsens ledning och kontroll,

3. konsulenter, med bidrag av statsmedel avlönade och anställda hos hushållningssällskapen,

4. konsulenter, anställda hos mejerisammanslutningar (mejeriförbund).

Jordbruksutredningen ansåg de två förstnämnda alternativen av flera skäl olämpliga. Beträffande konsulenternas anställande hos hushållningssällskapen fann jordbruksutredningen vissa skäl tala därför. Bland annat anslöte sig enligt utredningens mening formen för anställandet nära till den förutvarande organisationen, och innebure densamma till följd härav den enklaste och lättast genomförbara övergången. Med avseende å det fjärde alternativet framhöll jordbruksutredningen, att för mejerikonsulenternas anknäytning till mejerisammanslutningarna i enlighet med detta alternativ talade viktiga praktiska skäl såväl som också erfarenheter från andra länder. Denna form hade sålunda genomförts i Holland och Finland, och den hade på grund av de goda erfarenheter, man där gjort, vunnit livligt beaktande även i svenska mejerikretsar. Den viktigaste fördelen syntes härvid vara, att mejerihanteringen själv erhöle den närmaste ledningen och det egentliga ansvaret för konsulentverksamheten, varför näringen direkt måste bliva intresserad av konsulenternas bästa möjliga utnyttjande. Särskilt syntes verksamheten härigenom kunna inriktas på uppnåendet av en fullt affärsässig mejeridrift. Vid denna organisationsform skulle dessutom den lämpligaste avvägningen mellan kontrollerande och konsulterande uppgifter kunna erhållas, enär det statliga kontrollorganet, som hade att föreskriva de krav, vilka i kvalitativt avseende måste uppställas, kunde till sammanslutningarna lämna uppgifter rörande förekommande fel och brister, varefter det bleve näringens egen sak att med hjälp av de fackmän, denna hade till förfogande, efterkomma fordringarna och avhjälpa bristerna.

Enligt jordbruksutredningens mening borde därför konsulenternas anknäytning till mejeriförbund innebära den lyckligaste lösningen. Enär emellertid mejeriförbund saknades i de flesta län och, där sådana funnes, de i regel ägde endast liten tillslutning och ringa fasthet i organisationen, saknades grundvalen för denna anställningsform. Då jordbruksutredningen ej ansåge det försvarligt att uppskjuta konsulentverksamhetens ordnande, tills mejerioorganisationen erhållit nödig tillväxt och stadga, förordades det tredje alternativet. En framtida utveckling i riktning mot konsulenternas anknäytning till mejerisammanslutningarna vore dock önskvärd. För att möjliggöra denna utveckling vore det lämpligt, att konsulenterna, i den mån mejeriförbunden erhöle nödig omfattning och fasthet, överfördes till dessa och ställdes under deras ledning, därvid åtminstone till en början bidrag av statsmedel alltjämt borde kunna utgå till konsulenternas avlöning.

Jordbruksutredningen förordade anställandet av 20 konsulenter och 3 assistenter. Statsbidraget till konsulenternas löner borde bestämmas till 4,200 kronor jämte tre ålderstillägg å 500 kronor. Dessutom borde resebidrag utgå av statsmedel.

Kungl. Maj:t framlade sedermera vid 1930 års riksdag i anslutning till jordbruksutredningens betänkande i proposition nr 266 förslag angående bland annat mejerikonsulentverksamhetens ordnande. Enligt propositionen skulle konsulenterna anställas hos hushållningssällskapen. Konsulenternas antal föreslogs till 13. Rörande konsulenternas avlöning anslöt sig propositionen till jordbruksutredningens förslag. Beträffande resekostnaderna föreslogs

däremot i anledning av yttrande från lantbruksstyrelsen, att endast till resor, som företogs för smörprovningarnas räkning, skulle lämnas statsbidrag.

I riksdagen behandlades propositionen av *särskilda utskottet*, som den 15 maj 1930 avgav utlåtande (nr 3) i ämnet. Däri anfördes:

Enligt utskottets mening vore konsulentverksamheten på mejeriområdet i särskilt hög grad ägnad att omhändertagas av mejeriernas egna sammanslutningar. I detta avseende delade utskottet sålunda jordbruksutredningens uppfattning. Då emellertid utredningen — och jämväl Kungl. Maj:t — stannat vid en annan lösning, kunde utskottet ej ansluta sig till den tankegång, som låge till grund härför. Enligt utskottets uppfattning utgjorde avsaknaden av en allmänt utbredd sammanslutning mellan mejerierna en allvarlig organisatorisk brist, som snarast borde avhjälpas. Som åtgärder i denna riktning vore å bane, kunde det anses mindre ändamålsenligt att gå in för en sådan ordning, att den skulle förorsaka svårigheter, när det framdeles gällde att genomföra den mest lämpliga organisationen.

Utskottet ansåge på grund härav, att skäl kunde föreligga att ställa sig avvaktande, då det gällde statens medverkan för mejerikonsulentverksamhetens ordnande. På grund av det trängande behovet av en rådgivande verksamhet, bedriven i större utsträckning än dittills, ansåge sig dock utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i vad detta avsåge anvisande av medel. En lämplig utväg syntes härvid vara, att erforderligt anslag ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande att användas för anställandet av mejerikonsulenter hos mejerisammanslutningar eller hos hushållningssällskap eller eljest på sätt Kungl. Maj:t prövade lämpligt. Vid en sådan mera provisorisk lösning av frågan förutsattes dock av utskottet, att anslag i första hand skulle komma att utgå till för ändamålet lämpliga mejeriförbund. I den mån bidrag för anställande av konsulent utlämnades till hushållningssällskap, borde sådana villkor uppställas, att konsulentverksamheten utan svårighet framdeles kunde överföras till mejeriernas egen sammanslutning.

I fråga om statsbidrag för mejerikonsulenternas avlöning anslöte sig utskottet till Kungl. Maj:ts proposition. Denna biträdades även beträffande resebidrag till konsulenterna i de fall, då resa företogs på uppdrag av svenska smörprovningarna. På grund av synpunkter, som framförts i särskilda motioner, föresloge dessutom utskottet, att resebidrag till begränsat belopp, motsvarande högst halva resekostnaden, skulle utgå även för övriga resor. Förutsättningen härför borde dock vara, att resorna företogs enligt plan, som fastställts av ledningen för den organisation, hos vilken konsulenten vore anställd, eller enligt beslut av sådan organisation i särskilda fall.

Utskottets förslag och hemställan godkändes av riksdagen.

I enlighet med riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t *kungörelse den 31 oktober 1930 (nr 378) angående statsbidrag till avlöande av mejerikonsulenter*.

Enligt denna kan hushållningssällskap eller sådan mejerisammanslutning, som med hänsyn till sin verksamhet och organisation prövas vara därför lämplig, erhålla statsbidrag för varje konsulent med 4,200 kronor årligen såsom grundlön jämte det belopp, som kan tillkomma såsom ålderstillägg. Anställd konsulent skall hava avlagt examen vid konsulentkurs å mejerilinjen vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp eller äga annan därmed jämförlig utbildning, varjämte han av lantbruksstyrelsen skall vara förklarad kompetent till befattningen. Konsulent anställs endast tills vidare och under förbehåll, att befattningen skall frånträdas inom viss tid

— minst 3, högst 6 månader — efter å någöndera sidan gjord uppsägning. Utan tillstånd av hushållningssällskap och mejerisammanslutning, i vars tjänst konsulenten är anställd, ävensom av lantbruksstyrelsen må ej dylik befattning förenas med annan stadigvarande tjänst.

Enligt kungörelsen åligger det mejerikonsulent att inom sitt distrikt arbeta för mejerihanteringsens tidsenliga ordnande och för höjandet av mejeriprodukternas kvalitet. Sålunda skall han tillhandagå mejeriidkare med råd och anvisningar i mejeritekniska och ekonomiska frågor samt efter anmodan av svenska smörprovningarnas styrelse medverka vid smörprovningarna och verkställa de undersökningar vid i provningarna deltagande mejeri, som smörprovningarna finna skäl föreskriva. Dessutom har konsulent att på uppdrag av lantbruksstyrelsen meddela undervisning vid statsunderstödd mejeriundervisningsanstalt eller av lantbruksstyrelsen anordnade kurser i mejerihushållning. Konsulent har att föra dagbok över utförda förrättningar och företagna tjänsteresor samt att vid varje års slut avgiva berättelse över sin verksamhet.

Ansökan om anslag till avlöning åt mejerikonsulent skall innefatta förslag rörande tjänstgöringsdistrikt. Avser ansökningen anställning hos mejerisammanslutning, skall till ansökningen fogas registreringsbevis och stadgar för sammanslutningen samt uppgift å antalet mejerier inom distriktet ävensom å den kvantitet mjölk, som under det sistförflutna året invägs vid mejerier. Gäller ansökningen anställning inom större distrikt än ett hushållningssällskaps eller en mejerisammanslutnings verksamhetsområde, skall denna innehålla uppgift om det sätt, varpå ledningen av konsulentverksamheten skall utövas, såväl som också om den överenskommelse, som träffats mellan vederbörande sällskap eller mejerisammanslutningar rörande konsulentens anställning och verksamhet. I samband med statsbidrags beviljande fastställer Kungl. Maj:t för ett år i sänder tjänstgöringsdistrikt för mejerikonsulent.

Bestämmelser rörande statsbidrag till bestridande av mejerikonsulents resekostnader äro upptagna i kungörelse den 31 oktober 1930 (nr 379). Resekostnads- och traktamentsersättningar till mejerikonsulenterna utgå enligt kungörelse den 14 december 1934 (nr 603) angående resekostnads- och traktamentsersättning åt befattningshavare hos hushållningssällskap.

För närvarande uppgår mejerikonsulenternas antal till 13, anställda i följande distrikt: 1. Malmöhus län; 2. Kristianstads och Blekinge län; 3. Kronobergs och Jönköpings län samt Kalmar läns södra del; 4. Hallands län samt Älvsborgs läns södra del; 5. Östergötlands län samt Kalmar läns norra del; 6. Skaraborgs län; 7. Göteborgs och Bohus län samt Älvsborgs läns norra del; 8. Örebro och Västmanlands län; 9. Södermanlands, Uppsala, Stockholms och Gotlands län; 10. Kopparbergs och Gävleborgs län; 11. Jämtlands och Västernorrlands län; 12. Västerbottens län samt 13. Norrbottens län.

Vid upprepade tillfällen hava framställts yrkanden om ökning av mejerikonsulenternas antal. Sålunda anförde hushållningssällskapen i Jönköpings och Kronobergs län samt Kalmar läns södra del redan i sina framställningar om statsbidrag för år 1931 till mejerikonsulentens avlöning, att mejerihanteringsens behov av rådgivning inom tredje mejerikonsulentdistriktet ej kunde tillgodoses av en enda konsulent, och i december samma år hemställde

de tre hushållningssällskapen om ökat statsbidrag till avlönande av mejerikonsulenter.

I motioner (I: 54 och II: 170) vid 1935 års riksdag anfördes i anslutning härtill, att hittills vunnen erfarenhet tydligt givit vid handen, att syftet med statsanslagets utgående icke uppnåtts för nämnda distrikts vidkommande, i det antalet mejerier och de stora avstånden omöjliggjort för konsulenten att med erforderlig snabbhet tillmötesgå rekvirenterna. En uppdelning av andra och tredje distrikten föreslogs därför, så att Blekinge och Kalmar läns södra del skulle sammanföras till ett nytt distrikt, varvid antalet mejerier inom de tre härvid erhållna distrikten skulle bli följande.

	Antal mejerier	
Kristianstads län.....	88	
Blekinge län.....	24	
Kalmar läns södra del.....	69	93
Kronobergs län.....	63	
Jönköpings län.....	84	147

Jordbruksutskottet anförde rörande dessa motioner i sitt utlåtande (nr 1), att motionärerna givit goda skäl för en tredelning av andra och tredje mejerikonsulentdistrikten. Enär 1933 års mjölk- och mejeritredning hade mejerikonsulenternas ställning under utredning, ansåge dock utskottet det mindre lämpligt, att, innan resultatet av denna utredning föreläge, vidtaga utökning av nuvarande antalet med bidrag av statsmedel avlönade mejerikonsulenter. Denna uppfattning gillades av riksdagen.

Till upplysning om mejerikonsulenternas löneförmåner har mjölk- och mejeritredningen uppgjort följande tabell.

Distrikt	Grundlön och i förekommande fall lönetillägg kronor	Dyrtidstillägg
I.....	4,200	1,353 kronor år 1934
II.....	5,800	Som för reglerade verk
III.....	6,000	Utgår ej
IV.....	4,200	Hälften av för oreglerade verk
V.....	6,000	Utgår ej
VI.....	4,200	Som för oreglerade verk
VII.....	4,200	Som för reglerade verk
VIII.....	5,000	10 procent av lönen
IX.....	6,200	Utgår ej
X.....	5,000	Som för oreglerade verk
XI.....	4,200	Som för reglerade verk
XII.....	4,200	Som för reglerade verk
XIII.....	4,200	Som för reglerade verk; dessutom utgår 600 kronor som kall- och dyrtidstillägg.

I detta sammanhang torde jag få erinra, att på sätt framgår av 1936 års statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 102, *svenska mejerikonsulentföreningen* i skrivelse till lantbruksstyrelsen hemställt, att grundlönen för mejerikonsulent måtte fastställas till sådant minimibelopp, att den mot-

svarade de löneförmåner, som utginge till föreståndare för lantmannaskola med längre kurs med tillägg av 1,000 kronor för utgifter för tjänstens uppehållande. Såsom huvudsakligt motiv härför har åberopats den inkomstminskning, som mejerikonsulenterna orsakats genom kungörelsen den 14 december 1934 (nr 603) angående resekostnads- och traktamentsersättning åt befattningshavare hos hushållningssällskap.

Lantbruksstyrelsen, som till Kungl. Maj:t överlämnat sagda skrivelse i samband med förslag till anslagsäskande hos 1936 års riksdag, har funnit de i skrivelsen anförda synpunkterna värda beaktande samt föreslagit — under hänvisning till sitt samtidigt avgivna förslag till anslagsäskande till bestridande av jordbrukskonsulenters avlöning — att mejerikonsulents minimiavlöning höjdes från för närvarande 4,200 kronor till 5,000 kronor samt att hela kostnaden för ifrågavarande lönereglering för dessa befattningshavare bures av statsverket.

Hushållningssällskapens ombud, som beretts tillfälle att avgiva yttrande över lantbruksstyrelsens nämnda anslagsäskande, hava tillstyrkt styrelsens förslag i ämnet.

Jag övergår härefter till redogörelse för *mjölk- och mejeriutredningens förslag rörande mejerikonsulentverksamhetens organisation*. Förslaget innebär i huvudsak följande. De nu hos hushållningssällskapen anställda mejerikonsulenterna böra i stället anställas hos svenska mejeriernas riksförening, så snart framställning därom göres. Mejerikonsulenternas grundlön bör höjas från 4,200 kronor till 5,000 kronor. Grundlönen bör liksom hittills utgå av statsmedel. Till konsulenternas resekostnader bör alltså utgå statsbidrag. I den mån detta ej täcker kostnaderna, böra dessa gäldas av riksföreningen, vilken dock bör äga rätt att i fråga om mejerier, som ej äro anslutna till föreningen, uttaga ersättning av vederbörande mejeri. Konsulenternas antal bör ökas från nuvarande 13 till 14. I samband med konsulenternas överförande till riksföreningen bör reglementet för statens pensionsanstalt ändras, så att konsulenterna, vilka för närvarande i sin egenskap av tjänstemän hos hushållningssällskapen äga pensionsrätt, bibehållas vid denna rätt efter anställandet hos riksföreningen.

Till utveckling av förslaget om konsulenternas överförande till mejeriernas riksförening har mjölk- och mejeriutredningen anfört bland annat följande.

På sätt av det föregående framginge hade konsulentverksamheten under åren 1930—1931 på grund av då rådande förhållanden ordnats på ett sätt, som av de utredande och beslutande organen betecknats såsom mindre ändamålsenligt.

Att den anställningsform, som uttryckligen angåves såsom en provisorisk anordning, alltså vore den enda förekommande, stode givetvis i nära samband med att mejerisammanslutningarnas tillkomst och utveckling krävt en viss tid. Organisationsarbetet på detta område, som på allvar igångsatts år 1930, hade år 1932 lett till bildandet av svenska mejeriernas riksförening, varmed en hela landet ompännande mejerisammanslutning tillkommit. De skilda mejeriföretagen hade därvid sammanförts i mejeriförbund, vars grän-

ser i vissa fall sammanfölla med men i andra fall vore oberoende av länens eller landskapens. Dessa förbund hade sedan tillsammans med vissa mejerifusioner förenats i riksföreningen. Organisationsarbetet hade nu fortgått, så att riksföreningen vid årsskiftet 1934—1935 omfattade 27 medlemmar, därav 21 mejeriförbund och 6 mejerifusioner. Dessa medlemmar representerade 764 mejerier samt 173 undermejerier och skumningsstationer. Den vid dessa invägda mjölmängden motsvarade för närvarande omkring 85 procent av den i hela landet invägda mängden mejerimjolk, medan den tillverkade smörmängden uppginge till nära 90 procent och ostmängden till 65 procent av landets totala tillverkning av dessa produkter.

Upptagandet av egen konsulentverksamhet hade också enligt vad utredningen inhämtat under senare tid börjat på allvar diskuteras inom riksföreningen. Det naturliga vore enligt utredningens mening, att riksföreningen övertog den konsulentverksamhet, som nu handhades av hushållningssällskapen. En dylik överflyttning av konsulenter skulle även överensstämma med uttalandena vid 1930 års riksdag.

Härvid kunde två vägar vara tänkbara. Antingen kunde mejeriförbunden var för sig eller eventuellt två eller flera i förening anställa konsulenter, eller också kunde riksföreningen själv anställa det för hela landet nödiga antalet konsulenter. Enligt nu gällande författningar syntes båda dessa vägar vara framkomliga.

Det syntes utredningen lämpligast att riksföreningen anställde det nödiga antalet konsulenter och placerade dessa distriktsvis, därvid dock en viss rörlighet beträffande distriktsgränserna borde kunna förekomma. Vid denna anställningsform erhöles en gemensam ledning för hela konsulentkåren, varigenom samarbetet mellan konsulenterna komme att främjas. Genom denna gemensamma ledning kunde nödiga direktiv vid behov lämnas, och gemensamma överläggningar med konsulenterna samt konsultationer dem emellan kunde lätt ordnas.

Övertagandet av konsulenterna kunde antingen ske successivt efter överläggningar med respektive hushållningssällskap i varje särskilt fall, eller också kunde samtliga konsulentbefattningar vid en viss tidpunkt överföras till riksföreningen. Det senare tillvägagångssättet syntes vara det lämpligaste, enär härigenom särskild övergångstid med på två olika sätt anställda mejerikonsulenter undginges. Överflyttningen, som borde komma till stånd snarast möjligt, torde behöva föregås av underhandlingar mellan riksföreningen och hushållningssällskapen. I de fall då fråga möjligen kunde uppkomma, huruvida konsulent skulle vara anställd hos mejerisammanslutning eller hos hushållningssällskap, borde det ligga i Kungl. Maj:ts hand att avgöra, till vilket organ statsbidrag borde utgå. Konsulenterna utstationerades därefter distriktsvis, varvid hänsyn borde tagas till de förefintliga mejeriförbunden.

Konsulenterna borde givetvis stå alla mejerier till tjänst i sin verksamhet, och varje mejeri borde hava rätt att tillkalla konsulent. Det förhållandet, att riksföreningen ännu ej företrädde samtliga landets mejerier, syntes därvid ej behöva stå hindrande i vägen. Ej heller borde det möta hinder, att konsulenterna, såsom hittills skett, medverkade vid av olika lokala organisationer anordnade utställningar och provningar.

På uppdrag av lantbruksstyrelsen hade vissa mejerikonsulenter att meddela undervisning vid statsunderstödda mejeriundervisningsanstalter eller vid kurser i mejerihushållning, vilka anordnades av lantbruksstyrelsen. Då utredningen först senare komme att till behandling upptaga frågan om den lägre mejeriundervisningen, syntes den nuvarande anordningen tillsvidare böra bibehållas oberoende av konsulenternas överflyttning till riksföreningen.

Utredningen har i övrigt beträffande skälen för den förordade överflyttningen av mejerikonsulenterna anslutit sig till vad jordbruksutredningen i saken anfört.

För den av utredningen förordade löneförbättringen för mejerikonsulenterna har utredningen icke anfört någon närmare motivering utan endast hänvisat till förenämnda framställningar.

Med avseende å ökningen av antalet mejerikonsulenter har utredningen anfört, att utredningen på grund av förut i ämnet gjorda framställningar och uttalanden ävensom vad utredningen i övrigt på annat sätt inhämtat kommit till den uppfattningen, att statsbidrag borde utgå till ytterligare en konsulent. Det kunde ifrågasättas, om icke statsbidrag borde äskas för ännu några konsulenter, men utredningen ansåge, att därmed borde anstå tills riksföreningen erhållit erfarenhet om behovet av konsulenter.

I de avgivna yttrandena har förslaget om överflyttande av mejerikonsulenterna till svenska mejeriernas riksförening i allmänhet biträttts. Förslaget har sålunda tillstyrkts eller lämnats utan erinran av förvaltningsutskotten hos hushållningssällskapen i Stockholms län och stad, Södermanlands, norra Kalmar, Gotlands, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Västernorrlands län, svenska smörprovningarna, svenska mejerikonsulentföreningen, svenska mejeriernas riksförening samt samtliga mejeriförbund, som uttalat sig i frågan. Förvaltningsutskotten hos Hallands läns och Älvsborgs läns norra hushållningssällskap hava även tillstyrkt förslaget, dock under villkor att samarbete upprätthölles med sällskapen och att dessa ägde påkalla konsulenternas biträde i mån av behov. Förvaltningsutskotten hos hushållningssällskapen i Uppsala, Kristianstads, Kopparbergs och Gävleborgs län hava uttalat tveksamhet om förslagets lämplighet. Statskontoret har framhållit, att i samband med överflyttningen av mejerikonsulenterna borde tagas i övervägande, om och i vad mån statsbidrag till deras avlöning och resekostnader alltjämt skulle utgå. Yttranden i avstyrkande riktning hava gjorts av lantbruksstyrelsen och förvaltningsutskotten hos Östergötlands, Kronobergs, södra Kalmar, södra Älvsborgs samt Jämtlands och Kopparbergs läns hushållningssällskap. — Förslaget om ökning av mejerikonsulenternas antal till 14 har tillstyrkts av samtliga myndigheter och korporationer, som yttrat sig i frågan. I ett flertal yttranden har emellertid framhållits, att ytterligare ökning av konsulenternas antal vore av behovet påkallad. Förslaget om ökning av statsbidraget har icke föranlett något uttalande i yttrandena. Statens pensionsanstalt har ansett, att mejerikonsulenterna efter överföringen till mejeriernas riksförening borde bibehållas vid sin pensionsrätt och har i sådant syfte föreslagit visst tillägg till 69 § reglementet för pensionsanstalten den 31 december 1919 (nr 878).

Lantbruksstyrelsen har anfört bland annat:

Enligt det föreliggande förslaget skulle de hos mejeriernas riksförening anställda mejerikonsulenterna visserligen med råd och hjälp tillhandagå jäm-

väl utanför föreningen stående mejerier, vilka dock skulle äga att gälda därmed förenade resekostnader. Om också en sådan bestämmelse kunde synas teoretiskt sett tillfredsställande, skulle den dock i praktiken säkerligen få jämförelsevis liten betydelse. Ett mejeri, som av ett eller annat skäl ställt sig utanför organisationen, komme givetvis i en viss oppositionsställning till densamma, vilket torde medföra såväl mindre lust från mejeriets sida att påkalla hjälp av hos riksföreningen anställda befattningshavare som mindre intresse från organisationens sida att ställa dessa till förfogande. För de mejerier, som stode utanför riksorganisationen, måste enligt lantbruksstyrelsens förmenande ett genomförande av den föreslagna åtgärden medföra bestämda olägenheter.

Ett ställningstagande till förevarande förslag måste därför vara beroende av vilken betydelse, som tillmättes de utanför organisationen stående mejerierna.

Enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat hos statistiska centralbyrån, uppginge antalet mejerier i landet år 1934 till 1,429 stycken. I detta antal hade icke medräknats skumningsstationer eller företag, som bedrove endast mjölkförsäljning. Enligt utredningsmännens uppgift vore vid årsskiftet 1934/1935 till svenska mejeriernas riksförening anslutna 764 mejerier samt 173 undermejerier och skumningsstationer. Fullständig överensstämmelse i fråga om vad som i ena eller andra fallet räknats såsom mejeri torde icke råda. Av anförda uppgifter kunde emellertid beräknas, att drygt hälften av landets samtliga mejerier torde vara anslutna till riksföreningen. Av dessa uppgifter framginge, att en mycket avsevärd del av landets mejerier icke anslutit sig till riksföreningen och att bland sålunda icke anslutna mejerier befunne sig ett stort antal småmejerier. Detta gällde i all synnerhet i fråga om de osttillverkande mejerierna. Just dessa små mejerier, och särskilt de osttillverkande, vore emellertid i stor utsträckning i behov av rådgivande verksamhet, kanske i högre grad än de större mejerierna, där mera kvalificerad personal vore anställd, och vilkas drift oftast vore inriktad på försäljning av mjölk och tillverkning av smör. Ur konsulentverksamhetens synpunkt och med hänsyn till behovet av rådgivande verksamhet torde det sålunda kunna anses tvivelaktigt, huruvida mejerierorganisationen, om hela landet toges såsom en enhet, ännu vunnit nödig omfattning för övertagande av den rådgivande verksamheten på området.

Enligt gällande bestämmelser ålæge det mejerikonsulent att efter anmodan av svenska smörprovningarna medverka vid smörprovning och verkställa de undersökningar vid i provningen deltagande mejeri, som smörprovningarnas styrelse funne skäl föreskriva. Med denna del av verksamheten förenade resekostnader gäldades helt av statsmedel. Dessa bestämmelser hade varit naturliga under de förhållanden, som rådde när de komme till, d. v. s. innan mejerierorganisationen hunnit stabiliseras. Skulle emellertid tiden nu anses inne för att mejerierorganisationen övertog konsulentverksamheten, syntes därmed också böra följa, att denna organisation, som hade ansvaret för produktionen, också övertog ansvaret för dess kvalitet och tillsåge, att alla åtgärder, som kunde föranledas av resultaten vid smörprovningarna, också vidtoges. Det syntes i sådan händelse böra åligga svenska smörprovningarna att underrätta ej blott vederbörande mejeri utan även organisationen om vid provningarna gjorda anmärkningar mot smörets kvalitet och på organisationen borde ankomma att sörja för, att mejeriet erhöle det mejeritekniska bistånd, som erfordrades för eventuella fels avhjälpande. Smörprovningarnas natur av rent kontrollorgan bleve härigenom tydlig och behovet av föreskrift om mejerikonsulenternas skyldighet att verkställa uppdrag för provningarnas räkning kunde upphöra, en enligt lantbruksstyrelsens förmenande

överbäggande fördelaktig följd av en överblyttning. Därest emellertid mejerikonfultentverksamheten skulle anses bära överblyttas till mejeriernas riksförening återstode att undersöka, huruvida direkta statsmedel fortfarande borde anvisas för ändamålet.

Lantbruksstyrelsen funne principiellt producenterna, om så kunde ske, själva bära sörja för tillgången på för produktionen erforderlig teknisk sakkunskap. Detta innebure givetvis, att kostnaderna härför likaledes av principiella skäl jämväl borde bäras av producenterna själva och icke av det allmänna. Om hela konsulentverksamheten övertoges av mejeriernas riksförening, föreläge enligt lantbruksstyrelsens förmenande knappast några väggande skäl för att belasta statsverket med anslag till denna verksamhet. För ändamålet borde då snarare anlitas de avgiftsmedel, som stode till förfogande för mejerihanteringens främjande.

Särskilt syntes det mindre lämpligt, att under sådana förhållanden statsmedel skulle utgå till täckande av konsulenternas resekostnader. Redan nu, då konsulenterna vore underställda hushållningssällskapen, som i angelägenheter av denna art åtminstone i viss mån stode under lantbruksstyrelsens överinseende, hade det varit en ingalunda lätt uppgift för styrelsen att handhava granskningen av mejerikonfultenternas reseräkningar. Skulle förmanskapet för dessa befattningshavare överblyttas till mejeriernas riksförening, som icke stode under lantbruksstyrelsens inseende, och skulle föreningen därjämte få frihet att använda konsulenterna jämväl utom eget tjänstgöringsdistrikt, torde dessa svårigheter bliva av den art, att lantbruksstyrelsen icke kunde påtaga sig ansvaret för granskningen av ifrågavarande reseräkningar och därmed även ansvaret för att resorna vore ur kostnadssynpunkt väl planlagda. Skulle trots lantbruksstyrelsens erinringar mot förslaget detta komma att härutinnan realiseras, torde klara bestämmelser rörande här påpekade förhållanden vara av nöden.

Svenska smörprovningarna hava i sitt yttrande understrukt vikten av att i sammanhang med mejerikonfultenternas överbäggande till mejeriernas riksförening garantier tillskapades, att dels konsulenterna icke på bekostnad av den egentliga konsulentverksamheten otillbörligt utnyttjades i riksföreningens organisationsarbete och dels mejerier, som icke vore anslutna till föreningen, finge sitt behov av hjälp och råd tillgodosett lika väl som de mejerier, vilka tillhörde denna.

De *hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, vilka avstyrkt förslaget, hava såsom motiv härför i allmänhet anført, dels att en centralisering av konsulentverksamheten under en till Stockholm förlagd ledning skulle menligt inverka på lokala intressen och dels att det vore olämpligt att med statsmedel avlöna befattningshavare i enskild producentorganisations tjänst.

*Departements-
chefen.*

I likhet med mjölk- och mejeritutredningen finner jag tiden vara inne för mejerierna att övertaga handhavandet av den konsulterande verksamheten på mejerihanteringens område. År 1930, då den nuvarande organisationen av verksamheten tillkom, uttalades allmänt önskvärdheten av, att mejerierna själva skulle bära ansvaret för densamma. På grund av att de då icke voro i tillräcklig grad organiserade ansågs tanken därpå icke kunna omedelbart realiseras. Sedan svenska mejeriernas riksförening numera bildats och vunnit stadga torde emellertid mejeriernas organisationsfråga få anses hava erhållit en sådan lösning att något hinder för konsulentverksamhetens överblyttande till mejerierna icke vidare föreligger ur denna synpunkt. De far-

hågor, som lantbruksstyrelsen uttalat därom, att verksamheten genom överflyttningen skulle komma att lida skada, i det att utanför riksföreningen stående mejerier icke skulle vilja anlita konsulenterna och att sådana mejerier, i de fall de begärde hjälp, skulle bliva sämre betjänade, synas mig överdrivna. Det torde vara att förvänta, att mejeriorganisationen kommer att med samma intresse och opartiskhet som hushållningssällskapen sköta ifrågavarande arbete. Det bör liksom nu åligga konsulenterna att biträda svenska smörprovningarna i deras verksamhet samt att på uppdrag av lantbruksstyrelsen biträda med undervisningen vid statsunderstödd mejeriundervisningsanstalt eller av styrelsen anordnade kurser i mejerihushållning.

Grundad anledning att, såsom på sina håll ifrågasatts, i sammanhang med överflyttningen av konsulentverksamheten till mejerierna indraga statsbidraget för dess upprätthållande kan jag icke finna vara för handen. Huruvida verksamheten är knuten till hushållningssällskapen eller till någon annan sammanslutning synes härvidlag vara utan avgörande betydelse. Gällande författning rörande statsbidrag till konsulenternas löner har givits en sådan avfattning, att en överföring av verksamheten till mejeriernas riksförening torde kunna ske utan författningsändring. På framställning av föreningen torde dylikt bidrag alltså få beviljas under enahanda villkor som nu tillämpas för hushållningssällskapen.

Liksom hittills torde ock statsbidrag böra utgå till konsulenternas resor. Beträffande omfattningen av statsbidragen torde nuvarande bestämmelser, vilka enligt sin lydelse äga tillämpning oavsett huruvida konsulent är anställd hos hushållningssällskap eller mejerisammanslutning, böra alltjämt gälla. Någon förändring i grunderna för rese- och traktamentsersättningen åt konsulenterna torde icke heller böra ske. I anledning av konsulenternas överföring till riksföreningen erforderliga bestämmelser i förevarande hänseenden av beskaffenhet att böra av Kungl. Maj:t meddelas torde jag få sedermera underställa Kungl. Maj:t.

Jag anser mig böra biträda mjölk- och mejeriutredningens förslag om ökning av antalet mejerikonsulenter från 13 till 14. I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min föredragning under nionde huvudtiteln, punkt 102, för nästa budgetår till Befrämjande av mejerihanteringen m. m.: Bidrag till avlönande av mejerikonsulenter m. m. beräknat ett förslagsanslag av 92,000 kronor. Såsom jag därvid anförde torde frågan om ändring i mejerikonsulenternas löneställning icke nu böra upptagas till avgörande. Densamma torde böra behandlas samtidigt med spørsmålet om lönevillkoren för motsvarande konsulentbefattningar på andra områden, och detta spørsmål synes ännu icke moget för avgörande. Statsbidraget till mejerikonsulenternas löner torde alltså böra utgå efter oförändrade grunder eller således efter en grundlön av 4,200 kronor för år jämte vissa ålderstillägg. För innevarande budgetår beräknas för ändamålet åtgå ett belopp av 67,000 kronor. För nästa budgetår skulle alltså, med hänsyn till den föreslagna ökningen av mejerikonsulenternas antal erfordras 71,200 kronor. Då till bidrag till mejerikonsulenternas resor under sistnämnda budgetår i anslutning till lantbruks-

styrelsens under omförmälda punkt i statsverkspropositionen redovisade framställning torde böra avses ett belopp av förslagsvis 20,000 kronor, synes sammanlagt för konsulentverksamheten för budgetåret krävas en medelsanvisning av 91,200 kronor eller i avrundat tal 92,000 kronor.

Vid nu förordade överflyttning av mejerikonsulenterna från hushållnings-sällskapen till svenska mejeriernas riksförening torde såsom mjölk- och mejerikutredningen framhållit böra tillses, att konsulenterna icke därigenom gå förlustiga den pensionsrätt, som de såsom hushållningssällskapens befattningshavare för närvarande äro tillförsäkrade. Förslag till erforderliga bestämmelser härutinnan torde framläggas av chefen för finansdepartementet.

Övriga förslag till mejerihanteringsens främjande.

Mjölk- och mejerikutredningen har i sitt betänkande ytterligare framfört vissa förslag dels till befrämjande av mejerihanteringsens koncentration och dels till vissa ändringar i svenska smörprovningarnas ställning och organisation.

Med avseende å *mejerihanteringsens koncentration* har utredningen anfört bland annat följande.

Ett betydande arbete hade redan utförts i syfte att vinna större koncentration av mejerihanteringen. Emellertid syntes en fortsatt utveckling i denna riktning behöfvlig. Starkare tvångsmässigt ingripande på detta område vore dock enligt utredningens mening icke tillrådligt. Sedan en hela landet omfattande organisation på mejerihanteringsens område tillkommit, kunde det förväntas, att denna på ett verksamt sätt skulle kunna understödja koncentrationssträvandena inom näringen, och om den av utredningen föreslagna överflyttningen av mejerikonsulenterna till svenska mejeriernas riksförening komme till stånd, torde koncentrationen ytterligare kunna främjas. En sänkning av räntan å statens mejerilånefond skulle även bidraga till förevarande syfte. För närvarande utginge räntan å lånen enligt kungörelsen den 12 september 1930 (nr 339) med 4.5 procent. Utredningen erinrade, att vid 1935 års riksdag i två motioner (I: 195 och II: 356) hemställts om sänkning av räntan till 3.5 procent och att utskottet, som avstyrkt motionen, emellertid uttalat, att utskottet förutsatte, att det rådande ränteläget så snart som möjligt utnyttjades för statens upplåning, varigenom möjlighet bereddes för räntans sänkning. Utredningen, som i likhet med jordbruksutskottet ansåge en räntesänkning å lån från mejerilånefonden i hög grad önskvärd, ville kraftigt understryka vikten av att sådana åtgärder vidtoges, att dylik sänkning snarast bleve möjlig. Till befrämjande av koncentrationen komme vidare den föreslagna mejeristadgan att bidraga. Efter dess ikraftträdande komme nämligen sannolikt smärre, dåligt utrustade mejerier att nedläggas.

Utredningen har sammanfattat sina synpunkter på frågan sålunda, att genom mejerioorganisationens verksamhet, genom mejerikonsulenternas överflyttning till denna organisation, genom sänkning av räntan å lån ur mejerilånefonden samt genom mejeristadgans tillkomst skapades förutsättningen för en fortsatt sund utveckling i riktning mot ökad koncentration inom den svenska mejerihanteringen.

Innan jag härefter ingår på utredningens förslag till ändringar i *svenska smörprovningarnas ställning och organisation* torde jag få erinra om följande.

Det för svenska smörprovningarna gällande reglementet är utfärdat av lantbruksstyrelsen den 29 juni 1931 (nr 31) med ändringar den 11 maj 1935 (nr 2). Enligt detta skall ledningen av smörprovningarna utövas av en styrelse, som har sitt säte i Malmö och består av fyra för en tid av två år valda ledamöter jämte provningarnas direktör, vilken jämväl skall tjänstgöra som styrelsens sekreterare. Härjämte skola finnas två styrelsesuppleanter. Ordföranden, en ledamot och en suppleant utses av lantbruksstyrelsen. Två ledamöter och en suppleant väljas av hushållningssällskapens ombud. Styrelsen väljer inom sig vice ordförande.

Enligt reglementet hava smörprovningarna till uppgift att verka för åstadkommande av ett fullgott och likartat smör ävensom att utöva kontroll däröver, att endast fullgott svenskt smör och fullgoda svenska ägg bliva föremål för export.

För åstadkommande av ett fullgott och likartat smör skola smörprovningarna enligt reglementet och lantbruksstyrelsens kungörelse den 11 maj 1935 (nr 3) med särskilda föreskrifter för begagnande av svenska smörprovningarnas varumärke för smör (runmärket) m. m.

dels genom på lämpligt sätt anordnade provningar verkställa undersökning i olika hänseenden av såväl smörets beskaffenhet som dess förpackning; dels underrätta varje i provning deltagande mejeri om beskaffenheten av dess smör ävensom om övriga vid provningen iakttagna omständigheter, som kunna tjäna till ledning vid smörtillverkningen;

dels, då förhållandena därtill föranleda, genom anlitande av de med statsunderstöd anställda mejerikonsulenterna eller egna tjänstemän lämna i provningarna deltagande mejerier den sakkunniga handledning ifråga om smörtillverkningen, som befunnits vara av behovet påkallad;

dels tillhandahålla varje i provningarna regelbundet deltagande mejeri, som därtill efter ansökan kan finnas vara berättigat och förbinder sig att noggrant iakttaga alla härför utfärdade bestämmelser, ett på svenska smörprovningarna vederbörligen inregistrerat varumärke för smör, det s. k. runmärket, varigenom viss tillverkning av svenskt smör må kännetecknas;

dels ock övervaka transportförhållandena i fråga om till export avsett smör.

Den smörprovningarna åliggande exportkontrollen över smör utföres i enlighet med kungörelsen den 26 april 1935 (nr 122) med vissa bestämmelser rörande utförsel ur riket av smör och lantbruksstyrelsens kungörelse den 11 maj 1935 (nr 4). Äggexportkontrollen utföres enligt kungörelserna den 18 oktober 1929 (nr 354 och 355), den 28 oktober 1932 (nr 489) och den 19 maj 1933 (nr 215) samt lantbruksstyrelsens kungörelse den 6 november 1929 (nr 21) med ändringar och tillägg dels den 20 juni 1932 (nr 4), dels den 1 december 1932 (nr 16).

Utredningens förslag i förevarande hänseende går ut på, att svenska smörprovningarnas styrelse jämte suppleanter skola utses av Kungl. Maj:t, att smörprovningarnas namn skall ändras till statens smör- och äggkontrollanstalt samt att instruktionen för anstalten skall utfärdas av Kungl. Maj:t, under det att de närmare bestämmelserna rörande kontrollarbetet skola meddelas av lantbruksstyrelsen efter förslag av kontrollanstaltens styrelse. Utredningen har till utveckling av sina förslag i huvudsak anfört följande.

Utredningen vore av den uppfattningen, att den nuvarande organisationen av kontrollverksamheten ej fungerat på ett i allo tillfredsställande sätt. För uppnående av en mera effektiv organisation av verksamheten, som bättre än för närvarande möjliggjorde dennas anpassning efter de ofta starkt skiftande förhållandena på ifrågavarande marknadsområden, syntes det vara önskvärdt, att styrelsen tillfördes en mera allsidig sakkunskap på de olika områden, som berördes av kontrollverksamheten. För vinnande av dessa önskemål syntes det därför lämpligt, att hela styrelsen utsåges av Kungl. Maj:t och att instruktionen för kontrollorganet likaledes utfärdades av Kungl. Maj:t. I administrativt hänseende skulle sålunda smörprovningarna intaga i huvudsak samma ställning som statens centrala frökontrollanstalt samt stå under lantbruksstyrelsens överinseende. Närmare bestämmelser rörande kontrollarbetets utförande skulle utfärdas av lantbruksstyrelsen efter förslag av kontrollanstaltens styrelse.

Styrelsen borde bestå av ordförande och fyra ledamöter jämte smörprovningarnas direktör, vilken jämväl skulle tjänstgöra som styrelsens sekreterare. För att erforderlig sakkunskap på ifrågavarande område skulle förefinnas inom styrelsen, syntes denna böra utses på sådant sätt, att den på mejeriområdet bedrivna vetenskapliga verksamheten, den praktiska mejerihanteringen, in- och utrikeshandeln med smör samt in- och utrikeshandeln med ägg bleve företrädda av vardera en representant. Dessutom borde suppleanter utses till lika antal och på enahanda sätt.

I anslutning till den nu föreslagna omorganisationen syntes det lämpligt, att svenska smörprovningarnas namn ändrades till statens smör- och äggkontrollanstalt. Med hänsyn till de av kontrollen berörda produkternas ställning på den utländska marknaden torde den föreslagna namnförändringen innebära en påtaglig fördel.

I yttrandena har vad utredningen anfört och föreslagit rörande mejerihanteringskoncentration i allmänhet icke föranlett andra uttalanden än att en koncentration av näringen syntes önskvärd och att den förordade räntesänkningen tillstyrktes. Statskontoret har emellertid med avseende å en dylik räntesänkning uttalat, att detta spörsmål borde upptagas till prövning endast för den händelse fråga uppkomme om en allmän sänkning av räntan å lån från statens utlåningsfonder samt i sådant fall göras beroende av den ståndpunkt, statsmakterna komma att intaga till denna fråga. — Förslaget rörande svenska smörprovningarna har i allmänhet i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Förslaget har direkt avstyrkts endast av lantbruksstyrelsen och mjölkcentralen. Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har ifrågasatt, att smörkontrollen övertoges av svenska mejeriernas riksförening. Älvsborgs läns norra och södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott hava ansett, att tre av styrelsens ledamöter borde utses av Kungl. Maj:t, en av mejeriernas riksförening och en av svenska ägghandelsförbundet. Örebro och Västmanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott hava förordat, att styrelsens ordförande utsåges av Kungl. Maj:t samt att styrelsen för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp, hushållningssällskapens ombud, mejeriernas riksorganisation och riksorganisationen på ägghandels område utsåge var och en en ledamot. I några yttranden har föreslagits, att styrelsen för smörprovningarna finge en annan sammansättning än den av utredningen

förordade. Hushållningssällskapets i Gotlands län förvaltningsutskott har sålunda ansett, att producenternas avsättningsorganisationer borde beredas plats i styrelsen. Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har uttalat, att enligt dess mening även en representant direkt för jordbruket borde finnas i styrelsen. Svenska mejerikonsulentföreningen har ansett, att styrelsen borde utökas med en representant för lantbruksstyrelsen. Svenska mejeriernas riksförening föreslår en utökning av styrelsen med två representanter för mejerierna. Svenska smörprovningarna förorda, att styrelsen borde bestå av en opartisk ordförande, en representant för lantbruksstyrelsen, smörprovningarnas direktör, två representanter för det praktiska jordbruket, varav en borde hava kontakt med den praktiska mejerihanteringen, samt en representant för in- och utrikeshandeln med smör. Smörprovningarna hava därjämte föreslagit, att Kungl. Maj:t skulle utse en representant för den på mejeriområdet bedrivna vetenskapliga verksamheten, en för in- och utrikeshandeln med ägg och en för den praktiska mejerihanteringen att vid behandling av frågor, för vilkas lösande tillgång till deras speciella sakkunskap kunde vara behöflig, inkallas och deltaga i styrelsens överläggningar utan att dock därvid äga rösträtt.

Ur yttrandena må i övrigt återgivas följande.

Lantbruksstyrelsen har såsom stöd för sitt avstyrkande av förslaget beträffande smörprovningarna anfört bland annat:

Det förhållandet, att lantbruksstyrelsen utsett styrelse för smörprovningarna, hade icke medfört några friktioner eller svårigheter i samarbetet mellan lantbruksstyrelsen och provningarna. Härutinnan vore någon ändring icke att förvänta, om uppdraget att utse smörprovningarnas styrelse överflyttades på Kungl. Maj:t, såvitt därmed icke avsåges att tillföra styrelsen personer, som vore mera villiga att gå deras ärenden, som skulle kontrolleras. Förslaget till styrelsens sammansättning syntes i viss mån tala för att detta, om också omedvetet, kunde hava varit meningen. Av de föreslagna sex ledamöterna skulle nämligen ej mindre än tre företräda den direkta produktionen och handeln med de varor, som skulle underkastas kontroll. Lantbruksstyrelsen ville erinra, att styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt inom sig räknade endast en representant för den näringsgren, som genom anstaltens verksamhet skulle kontrolleras.

Den omständigheten, att Kungl. Maj:t skulle utse styrelse för verksamheten, syntes i och för sig icke vara ägnad att bidra till ett underlättande av samarbetet mellan lantbruksstyrelsen och provningsverksamheten. Det syntes snarare som om vissa fördelar härutinnan vore förenade med bibehållandet av den nuvarande formen för utseende av smörprovningarnas styrelse. Först om erfarenheten visade, att den på nuvarande sätt utsedda styrelsen icke mäktade fullgöra sina åligganden — något som lantbruksstyrelsen icke funnit bevisat i betänkandet — syntes av denna anledning en förändring böra komma till stånd. För bibehållande av hittills gällande form för styrelsens utseende talade bland annat den historiska utvecklingen av denna fråga, i det att verksamheten, som tidigare varit en hushållningssällskapens egen angelägenhet, numera handhades av sällskapets representanter och ett statens organ gemensamt. Att helt och hållet skilja hushållningssällskapen från denna uppgift funne lantbruksstyrelsen för sin del varken skäligt eller önskvärt.

Om vad nu anförts ansåges riktigt återstode såsom skäl för ett starkare förstatligande av verksamheten endast det antagandet, att densamma häri-

genom skulle kunna vinna ökad auktoritet, särskilt med hänsyn till utlandet. Lantbruksstyrelsen vore för sin del icke övertygad om, att så skulle bliva fallet. Någon erinran mot provningarnas auktoritet gentemot utlandet hade lantbruksstyrelsen veterligen icke förekommit. Tvärtom syntes det som om provningsverksamheten från utlandets sida redan nu åtnjöte fullt lika god auktoritet som om den vore rent statlig. I övrigt torde provningarnas auktoritet närmast sammanhånga med det sätt, varpå verksamheten upprätthålles. Denna auktoritet torde däremot kunna tänkas lida avbräck, om handel och produktion bereddes för starkt inflytande på provningsverksamhetens ledning.

På grund av vad sålunda anförts funne lantbruksstyrelsen sig icke böra förorda ett ytterligare förstäljande av verksamheten.

Mjölkkentralen har yttrat i huvudsak följande.

Det vore naturligt, att utredningen föresloge, att smörprovningarnas styrelse skulle utses av Kungl. Maj:t, då utredningen sköte institutionens kontrollerande verksamhet i förgrunden. Mjölkkentralen kunde icke dela denna ståndpunkt. Om man i likhet med mjölkkentralen ansåge smörprovningarnas vägledande arbete vara det väsentligaste och därest detta arbete skulle kunna effektivt fullföljas, kunde det icke vara lämpligt att av smörprovningarna bilda en statlig institution av samma natur som exempelvis statens centrala frökontrollanstalt. Mjölkkentralen ville förorda, att styrelsen bestode av en opartisk av Kungl. Maj:t utsedd ordförande, av smörprovningarnas direktör samt fyra andra ledamöter. Av dessa borde två utses av svenska mejeriernas riksförening, en av Sveriges fjäderfäavelsförening samt en av styrelsen för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp. — Mjölkkentralen delade icke heller utredningens uppfattning, att den föreslagna namnförändringen skulle innebära några påtagliga fördelar. Smörexporten vore av sådan betydelse att det organ, som handhade exportkontrollen, borde benämnas på sätt som endast riktade tanken på denna produkt. Med hänsyn till mjölkkentralens uppfattning om att den vägledande verksamheten vore smörprovningarnas förnämsta uppgift funne mjölkkentralen det icke heller lyckligt, att ordet kontrollanstalt intoges i namnet.

Departements-
chefen.

Mjolk- och mejerikutredningens allmänna uttalanden rörande mejerihanteringens koncentration föranleda icke någon erinran från min sida. — Vad angår det i sådant syfte framförda förslaget om sänkning av räntan från mejerilånefonden är detta givetvis ur mejerihanteringens synpunkt värt beaktande. En dylik räntesänkning torde emellertid i enlighet med vad statskontoret anført icke böra annat än i samband med ett genomförande av en allmän sänkning av räntan från statens lånefonder. Frågan härom läser icke i detta sammanhang kunna upptagas till avgörande.

Ehuru utredningens förslag avseende svenska smörprovningarna icke torde vara av beskaffenhet att behöva underställas riksdagens prövning, har jag här velat redogöra för detsamma för att en fullständig överblick över de av utredningen föreslagna åtgärderna må kunna erhållas. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen torde åtminstone i vissa hänseenden tveksamhet kunna hysas rörande förslagets lämplighet. Någon större betydelse torde dessa förslag i varje fall ej hava. Jag är icke nu beredd att tillstyrka deras genomförande.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1936/1937 under nionde huvudtiteln anvisa till Befrämjande av mejerihanteringen m. m.: Bidrag till avlönande av mejerikonsulenter m. m. ett förslagsanslag av 92,000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.

Förslag till Mejeristadga.

Härigenom förordnas som följer:

Inledande bestämmelse.

1 §.

Med mejeri avses i denna stadga varje lägenhet med därtill hörande lokaler, där mjölk eller grädde från två eller flera producenter eller ock till en myckenhet uppgående till i medeltal för tre månader minst 3,000 kilogram mjölk eller motsvarande mängd grädde i månaden beredes till produkter för försäljning eller eljest undergår yrkesmässig maskinell behandling.

Om mejeri och dess inredning.

2 §.

Mejeri må ej läggas närmare stall, rastgård, gödselstad eller annat upplag för spillning eller avträde eller urinkur än 15 meter. Ej heller må mejeri eljest läggas så, att driften menligt påverkas av lukt, rök, damm eller liknande olägenheter.

Mejeri må ej stå i direkt förbindelse med bostad eller därtill hörande utrymmen och ej heller i sådan förbindelse med annan lokal, att sanitära olägenheter därav kunna uppkomma.

3 §.

1 mom. Mejeri skall vara tillräckligt rymligt samt försett med erforderliga anordningar för luftväxling och belysning. Golv, väggar och tak skola vara så beskaffade, att de med lätthet kunna hållas rena.

2 mom. I lokal, där mjölk eller grädde förvaras, behandlas eller bearbetas, skall golvet vara slätt samt genom beläggning med tjänligt material göras ogenomträngligt för vatten och i möjligaste mån motståndskraftigt mot mjölksyra. Sådant golv skall vara lagt med fall till avlopp, vilket utgöres av lämpligt antal golvbrunnar, försedda med vattenlås. Väggarna skola vara beklädda med hårt, hållfast och tvättbart material till en höjd av minst 1.5 meter. Tak ävensom väggar, i den mån de icke äro beklädda med dylikt material, skola vara oljemålade eller kalkstrukna.

3 mom. Till mejeri hörande lastbrygga ävensom golv i de delar av mejeri, varest mjölk eller grädde mottages eller utlämnas, skola vara belagda med järnplattor eller annat lämpligt, hållfast och slitstarkt material.

Vad nu stadgas har dock icke avseende å lokal som omnämnes i 6 mom.

4 mom. I lokal som användes för lagring av smör, skola golv, väggar och tak vara av enahanda beskaffenhet, som i 2 mom. sägs. Sådan lokal må dock, därest den är försedd med anordning för mekanisk avkylning, sakna avlopp.

5 mom. Skall ost lagras i mejeri, skall därför finnas särskild lokal av lämplig beskaffenhet och belägenhet samt med ändamålsenlig inredning.

6 mom. Därest mjölk, grädde eller mejeriprodukter i större omfattning försäljas vid mejeri till andra än mjölkleverantörer eller återförsäljare i och för deras rörelse, skall denna försäljning ske i särskild lokal.

7 mom. Lokal, där mjölk, grädde eller mejeriprodukter förvaras, skall vara försedd med sådana anordningar, att nämnda varor kunna hållas vederbörligen nedkylda.

8 mom. Vid mejeri skall finnas särskilt för personalen avsett omklädningsrum med tvättställ och lämpliga anordningar för torkning av arbetskläder. Mejeri skall vara försett med särskild tvättstuga. Annat avträde än vattenklosett må ej förekomma inom mejeri; direkt förbindelse mellan detta och lokal, där mjölk, grädde eller mejeriprodukter förvaras, må ej finnas.

9 mom. Ångpanna, ångmaskin eller annan kraftmaskin, som finnes i mejeri, skall vara så uppställd och anordnad, att menlig inverkan på mejeridriften i möjligaste mån undvikas.

10 mom. Avlopp från mejeri skall i sluten ledning dragas till sådant avstånd från mejeriet och i övrigt anordnas på sådant sätt, att driften i mejeriet icke ofördelaktigt påverkas.

11 mom. Vid mejeri skall, i den mån så finnes erforderligt, vara vidtagna särskilda anordningar för utestängande av råttor, möss och insekter.

4 §.

På ett område av minst 3 meter från lastbrygga eller ingång till mejeri, där mjölk, grädde eller mejeriprodukter mottagas eller utlämnas, skall marken vara belagd med hårt material och hava sådan lutning, att fuktighet lätt avrinner.

5 §.

Bord, hyllor och annan inredning i mejeri skola vara så beskaffade, att de med lätthet kunna rengöras.

Kärl, redskap, maskiner och förpackningsmaterial, vilka användas i mejeri, skola vara av sådan beskaffenhet, att skada å mjölk, grädde och mejeriprodukter i möjligaste mån undvikas.

Om tillgång och beskaffenhet av vatten m. m.

6 §.

Mejeri skall hava god tillgång till vatten.

Vatten, som användes vid beredning av mejeriprodukter eller till sköljning av kärl, redskap, rörledningar eller maskiner, vilka kunna komma i direkt

beröring med mjölk, grädde eller mejeriprodukter, skall vara av härför lämplig beskaffenhet.

Is, som användes vid tillverkning av mejeriprodukter och därvid kan komma i beröring med dessa, skall hava erhållits av vatten av beskaffenhet som i andra stycket sägs.

Om ordning i mejeri.

7 §.

Mejeri jämte tillhörande inventarier skola hållas i rent och gott skick.

Lokal, där mjölk eller grädde förvaras, behandlas eller bearbetas, ävensom kärl, redskap, rörledningar och maskindelar, som komma i direkt beröring med mjölk, grädde eller mejeriprodukter, skola minst en gång dagligen underkastas noggrann och ändamålsenlig rengöring.

8 §.

Mejeri ävensom där befintliga kärl, redskap, rörledningar och maskiner må endast användas till det ändamål, för vilket de äro avsedda.

I mejeri må utom mjölk, grädde och mejeriprodukter allenast förvaras för driften erforderliga föremål och förnödenheter. Förråd skola hållas väl avskilda från lokal, där mjölk, grädde eller mejeriprodukter förvaras eller behandlas.

Tobaksrökning eller spottning må ej förekomma i mejeri.

9 §.

Utan tillstånd av föreståndare för mejeri äger allenast den, som är anställd vid mejeriet eller på grund av tjänst eller uppdrag har ärende där, tillträde till annan lokal än sådan varom förmåles i 3 § 6 mom. Den som avlämnar eller avhämtar mjölk, grädde eller mejeriprodukter må dock utan dylikt tillstånd endast uppehålla sig i den del av mejeriet, som användes för mottagning eller utlämning av sådana varor.

Djur må icke införas i mejeri.

Om mejeripersonal.

10 §.

I mejeri anställd personal, som sysselsättes med behandling eller bearbetning av mjölk, grädde eller mejeriprodukter, skall hava undergått ändamålsenlig utbildning. Vad nu stadgas skall dock icke utgöra hinder för anställande av personal i utbildningssyfte.

11 §.

I mejeri må icke sysselsättas person, vilken är eller må antagas vara behäftad med sjukdom eller smitta, som genom mjölk, grädde eller mejeriprodukter kan överföras å människor. Ej heller må mjölk, grädde eller

mejeriprodukter vid mejeri hanteras av den som har bölder, variga sår eller utslag.

Den som anställs vid mejeri skall genom intyg av läkare, vilket icke är äldre än trettio dagar, omedelbart innan han tillträder anställningen styrka, att han är fri från sjukdom och smitta som nyss sagts. Minst en gång vartannat år skall personalen på mejeriets bekostnad undergå läkarundersökning till utrönande av huruvida sådan sjukdom eller smitta förefinnes.

Föreståndare för mejeri skall, så snart han fått kännedom om eller anledning misstänka, att vid mejeriet anställd person är behäftad med sjukdom eller smitta som förut sagts, eller erhållit vetskap om att vid mejeriet anställd person sammanbor med någon, som är eller misstänkes vara behäftad med sådan sjukdom eller smitta, underrätta vederbörande hälsovårdsnämnd.

12 §.

Mejeripersonal skall under arbetet iakttaga noggrann renlighet beträffande egen person och klädedräkt.

Den, som har att hantera mjölk, grädde eller mejeriprodukter, skall därvid bära särskild arbetsdräkt och huvudbonad av tvättbart ljust tyg. Arbetsdräkten må ej användas annat än vid arbete av nu angiven beskaffenhet.

Ombyte och förvaring av kläder må i mejeri allenast äga rum i därför avsedda lokaler.

Om tillsyn.

13 §.

Det åligger lantbruksstyrelsen att övervaka efterlevnaden av denna stadga.

Den omedelbara tillsynen över stadgans efterlevnad utövas av hos lantbruksstyrelsen anställda mejeriinspektörer.

Finner mejeriinspektör, att föreskrifterna i denna stadga icke iakttagas, skall han därom underrätta lantbruksstyrelsen samt, därest förseelsen är jämlikt 17 § belagd med straff, jämväl vederbörande åklagare. Lantbruksstyrelsen äger, om styrelsen finner skäl därtill och förseelsen icke är belagd med straff, anmäla densamma för vederbörande länsstyrelse, som skall förelägga mejeriets ägare eller innehavare att vidtaga rättelse inom viss tid, vid äventyr att mejeriet eljest stänges. Sker icke rättelse, skall länsstyrelsen förordna om mejeriets stängning tillsvidare eller på viss tid.

Mejeriinspektör äger för fullgörande av sitt uppdrag när som helst, då arbete pågår i mejeri, tillträde till detsamma och må där taga erforderliga prov för undersökning av mjölk, grädde och mejeriprodukter ävensom av vatten och is som avses i 6 § andra och tredje styckena. De med sådan provtagning och undersökning förenade kostnaderna skola bestridas av mejeriet.

Vad i denna paragraf stadgats skall icke föranleda inskränkning i hälsovårdsnämnd eller annan myndighet åvilande skyldighet att övervaka förhållandena i mejeri.

14 §.

Ägare eller innehavare av mejeri åligger att till lantbruksstyrelsen insända de uppgifter angående mejeriet och där anställd personal, vilka lantbruksstyrelsen finner erforderliga i och för tillsynen över denna stadgas efterlevnad.

15 §.

Vad i 47 § lagen om arbetarskydd är stadgat rörande förbud för den, som innehar eller innehåft befattning såsom yrkesinspektör, att röja yrkeshemlighet eller yppa driftsanordning eller affärsförhållande samt om påföljderna för överträdelse av detta förbud gälle ock om den, som utövar eller utövat tillsyn över denna stadgas efterlevnad.

16 §.

Mot beslut, som länsstyrelse enligt denna stadga meddelar, äger den, som anser sin rätt därav förnärmad eller obehörigen inskränkt, att hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär, vilka skola hava inkommit till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen efter den, då klaganden erhållit del av beslutet. Beslutet skall, oaktat besvär däröver anförts, omedelbart lända till efterrättelse, intill dess annorlunda blivit i vederbörlig ordning förordnat.

Ansvarsbestämmelser m. m.

17 §.

1 mom. Föreståndare för mejeri, som åsidosätter föreskrifterna i 7 §, 8 § första och andra styckena eller 11 § första och tredje styckena, straffes med dagsböter.

Till dagsböter skall ock den dömas, som bryter mot föreskrifterna i 12 § eller i strid mot bestämmelserna i 13 § vägrar mejeriinspektör tillträde till mejeri eller att där verkställa provtagning.

2 mom. Ägare eller innehavare av mejeri, som uraktlåter att efter anmaning insända i 14 § angiven uppgift, straffes med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

Till enahanda straff vare den förfallen, som bryter mot bestämmelsen i 8 § tredje stycket eller 9 §.

18 §.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse mot denna stadga, fortsätter samma förseelse, skall för varje gång åtal därför anhängiggöras, fällas till särskilt ansvar.

19 §.

Husbonde ansvarar för förseelse mot denna stadga, som begås av hans husfolk eller i hans arbete antagen person, liksom vore förseelsen begången av honom själv, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap och vilja.

20 §.

Åtal för förseelse mot denna stadga anhängiggöres vid allmän domstol samt utföres av allmän åklagare.

Böter, som ådömas enligt denna stadga, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Särskilda bestämmelser.

21 §.

Där det med hänsyn till föreliggande omständigheter finnes påkallat, må lantbruksstyrelsen i särskilt fall medgiva undantag från de i denna stadga meddelade föreskrifter.

Lantbruksstyrelsen äger, där så finnes behöfligt efter samråd med medicinalstyrelsen, meddela de närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga för tillämpningen av bestämmelserna i denna stadga.

Denna stadga träder i kraft den 1 juli 1937; dock att bestämmelserna i 2 §, 3 § 2—6 mom. och 8—10 mom. samt 4 § icke skola äga tillämplighet å då befintliga mejerier förrän den 1 juli 1939.

Vid mejeri anställd personal skall senast den 1 januari 1938 hava undergått i 11 § omförmäld läkarundersökning.
